

Memo

Begripsbepaling begeleiding / behandeling

Aan: *Deelnemers FOT 11 april 2019 / deelnemers DOT*

Kopie:

Van: *Kernteam Inkoop samenwerking*

Bijlagen: --

Datum: 26 maart 2019

Aanleiding

We hebben de afgelopen maanden reeds veel tijd besteed als inkooporganisatie van de drie regio's Helmond, Peelgemeenten en Dommelvallei om te komen tot een gezamenlijke visie en ontwikkeldoelen rondom de inkoop van jeugdhulp. Hier zijn we de aankomende maanden nog volop mee bezig. Een van de uitdagingen is om te komen tot eenduidige begripsvorming. Voorbeelden: Wat is het verschil tussen begeleiding en behandeling? Wanneer gaat specialistische behandeling over in hoog specialistische behandeling? Wanneer is iets wonen en wanneer verblijf? En zo zijn er nog diverse vragen meer. Graag willen wij van uw denkkraft en ideeën gebruik maken, zodat u samen met ons, deze begrippen mee vormt kunt geven.

Voorstel

Voor dit moment is de begripsbepaling voor 'begeleiding' en 'behandeling' actueel, in het kader van de doorontwikkeling van beide productgroepen en bijbehorende tarieven. Ter voorbereiding geven we u vanuit 2 invalshoeken definities mee. Ten eerste vanuit de huidige PDC-omschrijving voor specialistische jeugdhulp, ten tweede vanuit de beschrijving van begeleiding Wmo en ten derde zoals beschreven in de WLZ.

Deze definities vormen de basis voor onze discussie rondom begripsvorming, die wij graag met u op 11 april voeren.

Vragen:

- 1) Behoeven de huidige begripsbepalingen in de PDC Jeugdhulp aanpassing?
- 2) Is het gewenst of noodzakelijk om de begripsbepalingen voor de verschillende domeinen gelijk te laten zijn? Zo ja, waar dient dan aansluiting te worden gevonden? Bij de WLZ, of de WMO?
- 3) Is er nog onderscheid **nodig** en **mogelijk** binnen de begrippen: bijvoorbeeld een onderscheid tussen behandeling en hoogspecialistische behandeling? Of kort- en langdurige behandeling? Evidence based ?
Zo ja, wat zijn dan concreet de onderscheidende kenmerken?

Begeleiding

➤ Begeleiding volgens PDC Jeugdhulp:

Het gaat hierbij om ondersteuning of begeleiding van jeugdigen bij activiteiten. De begeleiding is gericht op het vergroten van de zelfredzaamheid van de jeugdige en het gezin. Het accent ligt op het eigen maken van vaardigheden of nieuw gedrag door langdurig oefenen en trainen zodat deze vaardigheden of nieuw gedrag eigen gemaakt worden bij het kind en/of gezin. Het is een tussenvorm waarbij behandeling te zwaar is en de ondersteuning van de eerstelijns generalist niet toereikend is.

Voorbeelden:

- Ondersteuning bij persoonlijke verzorging (niet geneeskundige zorg of risico daar op).
- Opvoedondersteuning en vergroten vaardigheden van ouders.
- (Gespecialiseerde) begeleiding bij Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen.
- Levensloopbegeleiding.
- Vergroten zelfredzaamheid
- Individuele begeleiding in thuissituaties en/of op school.
- Groepsgerichte begeleiding op locatie (school) en groepstrainingen.
- Een combinatie van individuele en groepsgerichte begeleiding.

Kenmerken van de begeleiding variëren van kortdurende hulp, toezicht en sturing; praktische ondersteuning; stimuleren van probleemoplossend vermogen, stutten en steunen van het gezin. Tot en met zeer intensieve hulp, toezicht en sturing; vergroten van vaardigheden bij dagelijkse taken en stimuleren van probleemoplossend vermogen en gedragsverandering.

➤ Begeleiding volgens Wlz:

Onder begeleiding worden activiteiten verstaan waarmee een persoon wordt ondersteund bij het uitvoeren van algemene dagelijkse levensverrichtingen en bij het aanbrengen en behouden van structuur in en regie over het persoonlijk leven (artikel 1.1.1 WLZ).

Bevorderen, behouden of compenseren van zelfredzaamheid.

Zelfredzaamheid is het vermogen om dagelijks algemene levensverrichtingen zelfstandig te kunnen doen. Begeleiding richt zich op de lichamelijke, cognitieve en psychische mogelijkheden die de verzekerde in staat stellen om binnen de persoonlijke levenssfeer te functioneren. Bijvoorbeeld door te oefenen met vaardigheden of het aanbrengen van structuur. Ook praktische ondersteuning is mogelijk, bijvoorbeeld het aanreiken van zaken aan een persoon die aan een rolstoel gebonden is.

Begeleiding kan bijvoorbeeld ook gaan om het compenseren en actief herstellen van het beperkt of afwezige regelvermogen. Er wordt dan bijvoorbeeld hulp geboden bij het plannen van activiteiten, regelen van dagelijkse zaken, het nemen van besluiten en het structureren van de dag.

Begeleiding kan ook activerend van aard zijn, zoals het stimuleren om bepaalde activiteiten te ondernemen of sociale contacten te onderhouden.

Begeleiding kan ook toezicht omvatten. Het bieden van toezicht buitenshuis kan nodig zijn voor de regie over het eigen leven of deel uitmaken van de ondersteuning van dagelijkse levensverrichtingen, en valt daarom onder de definitie van begeleiding.

Bij feitelijk verblijf in de instelling horen enige recreatieve en sociaal-culturele activiteiten,

als alternatief voor het normale sociale leven dat mensen gebruikelijk hebben.

➤ **Onderscheid begeleiding en persoonlijke verzorging**

Het kan zijn dat de verzekerde moet worden gestimuleerd om activiteiten op het gebied van persoonlijke verzorging zélf uit te voeren. Als het bijvoorbeeld gaat om plannen en aansporen waarbij de zorgverlener tijdens het uitvoeren van de persoonlijke verzorging niet aanwezig hoeft te zijn, dan is sprake van begeleiding. Als de hulpverlener op dat moment er wel de hele tijd bij moet zijn, gaat het om persoonlijke verzorging.

➤ **Begeleiding volgens de Wmo**

Deelovereenkomst Helmond/Peelgemeenten:

De maatwerkvoorziening Begeleiding is gericht op:

- a. het begeleiden bij verslechterende zelfredzaamheid en/of participatie; of
- b. het stabiliseren van de zelfredzaamheid en/of participatie c.q. het voorkomen van achteruitgang van zelfredzaamheid en/of participatie; of
- c. het verbeteren van de zelfredzaamheid en/of participatie.

Resultaatgebied 1: ondersteuning bij en het opbouwen van een sociaal netwerk

Resultaatgebied 2: ondersteuning bij dagbesteding

Resultaatgebied 3: ondersteuning bij zelfredzaamheid

Resultaatgebied 4: ontlasting van mantelzorger

Aanbieder kan een of meer van de volgende activiteiten uitvoeren binnen de hiervoor genoemde 4 resultaatgebieden:

1. Het oefenen of ondersteunen bij het oefenen met vaardigheden of handelingen en gebruik hulpmiddelen voor communicatie, stimuleren van wenselijk gedrag, inslijpen van gedrag.
2. Oefenen van de mantelzorger/gebruikelijkezorger hoe om te gaan met de gevolgen van de aandoening, stoornis of beperking van de Cliënt.
3. Het oefenen of ondersteunen bij het oefenen met het aanbrengen van (dag)structuur of het voeren van regie.
4. Het overnemen van toezicht en het aansturen van gedrag ten gevolge van een stoornis, thuis of elders.
5. Het overnemen van toezicht gericht op het bieden van fysieke zorg.
6. Het aansturen van gedrag.
7. Ondersteuning i.v.m. ernstig tekortschietende vaardigheden in het zelfregelend vermogen.
8. Het ondersteunen bij sociaal-emotionele problematiek die samenhangt met de stoornis.
9. Het ondersteunen bij de mogelijke integratie in de samenleving en de sociale participatie met als doel zelfredzaamheid.
10. Het ondersteunen bij de mogelijke integratie in de samenleving, met extra aandacht voor ontwikkeltrajecten op het vlak van wonen, werken (niet gericht op arbeidsintegratie), sociaal netwerk (doelgericht toepassen van methoden van casemanagement).
11. Communicatietraining aan Cliënt en/of leden van het sociale netwerk.
12. Het ondersteunen bij “activering” (activiteiten gericht op zinvol besteden van de dag).
13. Het begeleiden bij “activering, individueel belevingsgericht” (belevingsgerichte activiteiten op een eenvoudig niveau met extra aandacht voor sfeer, geborgenheid, veiligheid, ritme en regelmaat).
14. Het in groepsverband begeleiden van een zelfgekozen bezigheid en activering. Het dagprogramma biedt ruimte voor vaardigheidstraining.

NB: in de bijlage bij de overeenkomst zijn al deze activiteiten gedetailleerd uitgewerkt.

In Dommelvallei+ is “Ondersteuning Zelfstandig Leven” ingedeeld in Middel, Zwaar en Dagbesteding. Kenmerken zijn:

➤ Middel:

Hulp, toezicht en sturing. Het accent ligt op praktische ondersteuning en lichte begeleiding, persoonlijke verzorging en of/ helpen bij dagelijkse taken. De begeleiding betreft het stutten en steunen van de leefeenheid/huishouden. De hulpverlener kan gedeeltelijk taken van de inwoner overnemen; het betreft ondersteuning met ‘handen op de rug’. De begeleiding is niet perse gericht op gedragsverandering maar wel op het stimuleren van probleemoplossend vermogen. De begeleiding is niet primair gericht op het voorzien van een zinvolle dagbesteding, maar kan hier wel aan bijdragen. Begeleiding kan zowel individueel als in groepsverband plaatsvinden.

➤ Zwaar:

Vaak hulp, toezicht en sturing. Er zijn meerdere contactmomenten per week. Het accent ligt op praktische ondersteuning en begeleiding en helpen bij dagelijkse taken. De begeleiding betreft het stutten en steunen van de leefeenheid/huishouden.

De begeleiding is niet perse gericht op gedragsverandering maar wel op het stimuleren van probleemoplossend vermogen door intensieve ondersteuning. De begeleiding is niet primair gericht op het voorzien van een zinvolle dagbesteding, maar kan hier wel aan bijdragen. Begeleiding kan zowel individueel als in groepsverband

➤ Dagbesteding biedt een maatwerkvoorziening in groepsverband die de zelfredzaamheid en maatschappelijke deelname bevordert.

De focus ligt op matige tot intensieve begeleiding, gericht op het stabiliseren van het functioneren en het voorkomen van verergering van klachten of decompensatie.

De begeleiding is gericht op het bevorderen, behouden of compenseren van zelfredzaamheid. Er wordt voorzien in een zinvolle daginvulling die niet is gericht op uitstroom naar werk. Het uitgangspunt is om achteruitgang zoveel mogelijk te voorkomen door middel van sturing en activering. Men biedt structuur en passende activiteiten voor de dag. Het bieden van enige persoonlijke verzorging en/of begeleiding bij verzorgingstaken (bijvoorbeeld ondersteuning bij toiletgang) behoort tot deze ondersteuning. Ondersteuning is tevens bedoeld ter ontlasting van de mantelzorger.

➤ **Behandeling volgens PDC:**

Er is sprake van een jeugdige die (gespecialiseerde) behandeling behoeft, omdat ondersteuning in de vorm van begeleiding niet voldoende is. Behandeling is altijd gericht op verbetering en het verminderen van problematiek. Er kan sprake zijn van een gedrags- of DSM-stoornis. De behandeling richt zich primair op de jeugdige maar kan ook systeemgerichte behandeling omvatten, waarbij ook ouders/verzorgers betrokken zijn. Soms volstaat diagnostiek en advisering om (het systeem van) de jeugdige voldoende handvatten te geven om met de problematiek om te gaan en is behandeling niet noodzakelijk.

Voorbeelden:

- Toepassing e-health en zelfmanagementmodellen.
- Systemische interventies.
- Ambulante behandeling in de thuissituatie.
- Systeemgerichte behandeling.
- Cognitieve gedragstherapie.
- Traumatherapie.
- Intensieve pedagogische behandeling.
- Families First IOG.
- Psychotherapie.
- MST
- Opname voorkomende en – verkortende behandeling (IPH of intensive home treatment/IHT).

➤ **Behandeling volgens Wlz:**

Geneeskundige zorg van specifiek medische, specifiek gedragswetenschappelijke of specifiek paramedische aard die noodzakelijk is in verband met de aandoening, beperking, stoornis of handicap van de verzekerde.

Van behandeling is sprake als er verbeterdoelen zijn geformuleerd, die op een gestructureerde en programmatische manier worden nagestreefd, en waarvoor specifieke deskundigheid is vereist.

De behandeling is niet alleen op herstel gericht, maar kan ook gericht zijn op voorkomen van verergering, waaronder begrepen het leren omgaan met (de gevolgen van) een aandoening, voor zover:

- de interventie gestructureerd is,
- programmatisch is, en
- zich richt op een specifiek behandeldoel.

Kenmerken:

Als een behandeling aan de volgende criteria voldoet, behoort de behandeling tot de aanspraak Wlz.

- ✓ Er is sprake van een programmatische aanpak met een door de beroepsgroep geaccepteerde methode. Een programmatische aanpak houdt in dat er een concreet behandeldoel is, en dat de te nemen stappen die daarvoor nodig zijn, bekend zijn.
- ✓ De behandeling wordt – wanneer nodig - geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
- ✓ De behandeling is gericht op herstel, of op voorkomen van verergering.
- ✓ De behandeling wordt gegeven voor problematiek die samenhangt met een aandoening, beperking, stoornis of handicap waarvoor geneeskundige zorg van

- specifiek medische, specifiek gedragswetenschappelijke of specifiek paramedische aard nodig is. De behandeling is niet beperkt tot de 'dominante' grondslag (reden waarvoor de indicatie is gesteld), maar kan ook zijn gericht op andere problemen.
- ✓ Het moet gaan om specifieke behandeling. Een behandeling is specifiek als de zorg onlosmakelijk onderdeel is van de integrale zorg en/of er specifieke kennis of vaardigheden nodig zijn om de doelgroep te behandelen.

Onderscheid behandeling begeleiding

- Volgens de WLZ:

De functie begeleiding omvat het inslijpen van de in de behandeling aangeleerde vaardigheden en gedrag door het (herhaald) toepassen in de praktijk. Bij begeleiding gaat het om het bevorderen, behouden of compenseren van de zelfredzaamheid.

Van behandeling is sprake als er verbeterdoelen zijn geformuleerd, die op een gestructureerde en programmatische manier worden nagestreefd, en waarvoor specifieke deskundigheid is vereist.

Het verschil met behandeling is dat er bij begeleiding geen sprake is van een programmatische benadering om een specifiek doel te bereiken, maar van een voortdurende situatie, waarin nog bestaande (of door behandeling herwonnen) functionaliteit wordt onderhouden of ingeslepen door herhaling.

- Volgens de PDC Jeugdhulp:

Het accent van begeleiding ligt op het eigen maken van vaardigheden of nieuw gedrag door langdurig oefenen en trainen zodat deze vaardigheden of nieuw gedrag eigen gemaakt worden bij het kind en/of gezin. Het is een tussenvorm waarbij behandeling te zwaar is en de ondersteuning van de eerstelijns generalist niet toereikend is. Voor behandeling gelden zwaardere functie-eisen (minimaal postmaster SKJ voor regiebehandelaar) dan bij begeleiding (HBO, SKJ registratie).